

ระเบียบวิธีวิจัยและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเรื่องการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา ผู้ศึกษาได้เลือกใช้นักเรียนไทยมุสลิม ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ประจำปีการศึกษา 2518 จำนวน 401 คน แยกออกเป็นนักเรียนชาย 264 คน นักเรียนหญิง 137 คน นักเรียนไทยมุสลิมชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) จำนวน 104 คน เป็นนักเรียนชาย 55 คน นักเรียนหญิง 49 คน รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งหมด 505 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมดนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 296 คน เป็นนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) 199 คน ในจำนวนนี้เป็นเพศชาย 130 คน เพศหญิง 69 คน ส่วนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) มีจำนวน 97 คน เป็นเพศชาย 48 คน เพศหญิง 49 คน

การเลือกใช้นักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลาเป็นกลุ่มประชากรก็เพราะ นักเรียนไทยมุสลิมที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูยะลา นักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจาก จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนนักเรียนที่มาจากจังหวัดสงขลามีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะการเดินทางมาศึกษาในวิทยาลัยครูสงขลา สะดวกกว่าการเดินทางมาศึกษาในวิทยาลัยครูยะลา ฉะนั้นนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนในวิทยาลัยครูยะลาจึงเป็นนักเรียนที่มีภูมิลำเนาเดิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้จึงใช้เป็นตัวแทนของนักเรียนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่ใช้นักเรียนไทยมุสลิม ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) เปรียบเทียบกับนักเรียนไทยมุสลิมระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

(ป.กศ.) นั้นเนื่องมาจากนักเรียนไทยมุสลิมมีระยะเวลาเรียนอยู่ในวิทยาลัยครูยะลา เพียง 2 ปี ส่วนนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง มีระยะเวลาเรียนอยู่ในวิทยาลัยครูยะลาถึง 4 ปี ซึ่งย่อมจะมีการกระทาะหว่างกัน (Interaction) กับนักเรียนไทยพุทธมากกว่านักเรียน ป.กศ. ฉะนั้นการศึกษานี้จะเปรียบเทียบเพื่อดูอิทธิพลของระยะเวลาที่ศึกษาว่าจะมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยมุสลิมหรือไม่อย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลานั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนคือ

ขั้นแรก ผู้วิจัยได้ศึกษาขอเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างแบบสอบถาม ต่อจากนั้นได้ศึกษางานวิจัย เกี่ยวกับการปรับปรุงตัวทางสังคมของคนอื่น ๆ หลังจากนั้นได้สร้างแบบสอบถามโดยวิเคราะห์จากขอเท็จจริงและจากแบบสอบถามของนักวิจัย ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่คล้ายคลึงกัน

ขั้นที่สอง ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามโดยอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย จากนั้นจึงเอาแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนไทยมุสลิมที่วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าสำนวนในแบบสอบถามเป็นภาษาที่ผู้รับการทดสอบเข้าใจตรงตามความประสงค์ของผู้วิจัย นักเรียนไทยมุสลิมเหล่านี้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ และมีภูมิลำเนาหลังทางครอบครัวคล้าย ๆ กับนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา จากนั้นจึงนำเอาแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ที่ตัดทอนคำถามที่ไม่ได้ออกโดยคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เมื่อเห็นว่าพอใจได้จึงลองวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม

ขั้นที่สาม ดำเนินการทดสอบจริง โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ณ. วิทยาลัยครูยะลา จังหวัดยะลา

ขั้นที่สี่ ลงรหัสลงในแบบฟอร์มและนำไปเจาะลงในบัตรตามรหัสที่กำหนด หลังจากนั้นนำบัตรที่เจาะแล้วไปเข้าเครื่องนับแยกบัตรเพื่อนับจำนวน

ขั้นที่ห้า นำผลมาเสนอในรูปของตารางอัตราส่วนร้อยละแสดงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้เดินทางไปยังวิทยาลัยครูยะลา โดยมีหนังสือนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือและความสะดวกในการวิจัยจากท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยครูยะลา ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

เนื่องจากชั้นเรียนไทยมุสลิมที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยครูยะลาแต่ละห้องมีจำนวนเพียงไม่กี่คน และการที่จะเลือกแจกแบบสอบถามเฉพาะผู้ที่เป็ไทยมุสลิมเท่านั้นจะเป็นการแบ่งแยกกลุ่มนักเรียนทางศาสนา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากอาจารย์ไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา นักให้นักเรียนไทยมุสลิมมาพร้อมกันที่หอประชุมวิทยาลัยเวลา 12.30 นาฬิกา เพื่อแจกแบบสอบถาม ก่อนที่นักเรียนจะลงมือตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้อธิบายจุดประสงค์ในการศึกษาและคำถามบางคำถามที่นักเรียนอาจสงสัยจนเข้าใจดีแล้วจึงให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามซึ่งใช้เวลาประมาณ 30 นาที เก็บตัวอย่างไ้จากนักเรียนไทยมุสลิม ระดับ ป.กศ. จำนวน 199 คน นักเรียนไทยมุสลิมระดับ ป.กศ. สูง จำนวน 97 คน ดังนั้นจำนวนตัวแทนทั้งหมดจึงมี 296 คน เก็บข้อมูลได้จำนวน 296 ชุด ซึ่งจำนวนของตัวแทนดังกล่าว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของนักเรียนในวิทยาลัยครูยะลาทั้งหมดในระดับนั้น ๆ จะแยกออกได้เป็น นักเรียน ป.กศ. 49.6 นักเรียน ป.กศ. สูง 93.3 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสองระดับได้ 58.6 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

นักเรียนไทยมุสลิมจำแนกตามชั้นเรียนและเพศ (อัตราส่วนร้อยละ)

ชั้นเรียน	นักเรียนทั้งหมด			นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง			อัตราส่วนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ป.กศ.	264	137	401	130	69	199	49.6
ป.กศ. สูง	55	49	104	48	49	97	93.3
รวม	319	186	505	178	118	296	58.6

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษารวบรวมจากหนังสือ เวารสาร วิทยานพนธ์ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม แบบฟอร์มทั้งหมดมี 54 ข้อ แบ่งออกเป็นสี่ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว เช่น ภูมิหลังทางการศึกษา การใช้ภาษาต่าง ๆ ภูมิสำเนาเดิม และการปฏิบัติศาสนกิจ จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียนไทยมุสลิม เช่น ภูมิหลังทางการศึกษาของบิดา รายได้ของครอบครัวและอาชีพของบิดามีจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการคบค้าสมาคมกับนักเรียนไทยพุทธ การรับประทานอาหารร่วมกับนักเรียนไทยพุทธ การใช้ภาษา ความรู้สึกใกล้ชิดกับครูอาจารย์ การรับฟังสื่อสารมวลชน การตั้งถิ่นฐานในอนาคต และความรู้สึกสำนึกในเชื้อชาติ มีจำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ และการปฏิบัติในทางศาสนา ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อการศึกษา การใช้ภาษาต่าง ๆ โอกาสในการศึกษา และการประกอบอาชีพ มีจำนวน 12 ข้อ

คำถามในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบดังตัวอย่างคำถาม เช่น

ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ เห็นว่าบุตรของตนถึงได้เรียนรู้ในระดับสูงก็มีโอกาสเข้ารับราชการน้อยกว่าไทยพุทธ

เห็นควยอย่างยิ่ง

เห็นควย

ไม่ค่อยเห็นควย

ไม่เห็นควยเลย

นอกจากนี้ยังมีคำถามประเภทที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เช่น

ท่านคิดว่าจะสนับสนุนให้บุตรของท่านเลือกประกอบอาชีพใด ไปรระบบ
..... และเหตุใดจึงต้องการให้
ประกอบอาชีพนั้น.....

นอกจากคำถามดังกล่าวแล้ว ยังมีคำถามที่ใช้เป็นตัวชี้ (Indicator) ตัวชี้ที่ได้นำมาให้คะแนนรวมกัน สร้างเป็นครรชนขึ้นมาเพื่อวัดความเคร่งทางศาสนา วัตถุประสงค์กรรมและทัศนคติในด้านต่าง ๆ ก็คือ

ครรชนที่ใช้วัดความเคร่งทางศาสนาสร้างขึ้นมาจากสามคำถาม คะแนนเต็มของแต่ละคำถามมี 3 คะแนน รวมคะแนนสูงสุดของครรชนนี้ความเคร่งทางศาสนาเท่ากับ 9 คะแนน

กรรมที่แสดงถึงความเคร่งทางศาสนาได้แก่คำถามต่อไปนี้คือ

1. การไปแสวงบุญที่เมกกะ
2. การทำละหมาดประจำวัน (การสวดมนต์ไหว้พระ)
3. การถือศีลอด

โดยกำหนดค่าของคะแนนว่าผู้ที่มีความเคร่งทางศาสนามาก จะได้คะแนนมาก ผู้ที่มีความเคร่งทางศาสนาน้อยจะได้คะแนนน้อย คำถามในแบบสอบถามที่นำมาสร้างกรรมวิธีวัดความเคร่งทางศาสนามีดังนี้

ข้อ 10 ท่านคิดจะไปแสวงบุญหรือทำฮัจย์ที่เมกกะบ้างหรือไม่

คิดจะไปแน่นอน	ให้ 3	คะแนน
คิดจะไปบ้างเหมือนกัน	ให้ 2	คะแนน
แล้วแต่โอกาส	ให้ 1	คะแนน
ไม่เคยคิดจะไป	ให้ 0	คะแนน

ข้อ 19 โดยปกติท่านทำละหมาดอย่างไร

ทำทุกวันทุกเวลา	ให้ 3	คะแนน
ทำบางวันทุกเวลา	ให้ 2	คะแนน
ทำบางวันบางเวลา	ให้ 1	คะแนน
ไม่ค่อยได้ทำเลย	ให้ 0	คะแนน

ข้อ 20 ท่านถือศีลอดเป็นประจำทุกปีหรือไม่

ถือครบถ้วนทุกปี	ให้ 3	คะแนน
ถือครบบางขาดบาง	ให้ 2	คะแนน
ไม่ค่อยได้ถือ	ให้ 1	คะแนน
ไม่ถือเลย	ให้ 0	คะแนน

กรณีความเคร่งทางศาสนาดังกล่าวที่อาจวัดได้โดยผลรวมของคะแนนจากแบบสอบถามแต่ละข้อ ซึ่งมีคะแนนเต็ม 9 คะแนน ถ้าผลรวมของคะแนนอยู่ระหว่าง

- ก. 0 - 3 แสดงว่ามีความเคร่งศานาน้อย
- ข. 4 - 6 แสดงว่ามีความเคร่งศาสนาปานกลาง
- ค. 7 - 9 แสดงว่ามีความเคร่งศาสนามาก

ผู้วิจัยต้องการทราบว่า นักเรียนที่มีความเคร่งศาสนาต่างกันจะมีการปรับตัวทางสังคมต่างกันหรือไม่อย่างไร

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา นี้ ใช้การวิเคราะห์โดยใช้ตารางนำข้อมูลที่ได้อาจจากการนำบัตรที่เจาะตามรหัสที่กำหนดไว้ไปเข้าเครื่องนับแยกบัตร แล้วนำผลมาเสนอในรูปแบบของตารางโดยใช้การคำนวณอัตราส่วนร้อยเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้มีทั้งสิ้น 296 คน ประกอบด้วย นักเรียน ป.กศ. จำนวน 199 คน เป็นนักเรียนชาย 130 คน นักเรียนหญิง 69 คน นักเรียน ป.กศ. สูง 97 คน เป็นนักเรียนชาย 48 คน นักเรียนหญิง 49 คน ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จะแยกพิจารณาดังต่อไปนี้

ภูมิภาค ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่แยกภูมิภาคเดิมของนักเรียนเป็นรายจังหวัด แต่จะรวมบางจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ร่วมกันเข้าด้วยกัน คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กลุ่มหนึ่ง กับอีกกลุ่มหนึ่งคือ จังหวัดสตูล เหตุที่ผู้วิจัย

แยกจังหวัดสตูลไว้ต่างหากก็เพราะจังหวัดสตูลโดนจากปัญหาบางอย่าง โดยเฉพาะ ปัญหาในการไ้ภาษา อัตราของคนที่สามารถไ้ภาษาไทยในจังหวัดสตูลมีจำนวนสูง กว่าสามจังหวัดที่เหลือ คือในจำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 5 ขวบขึ้นไปซึ่งมีอยู่ 58,787 คน เป็นผู้พูดภาษาไทยเสีย 57,921 คน ที่พูดไทยไม่ได้มีเพียง 876 คนเท่านั้น¹ นอกจากปัญหาภาษาแล้วยังมีปัญหา "ขบวนการ" ต่าง ๆ และปัญหาการศึกษาซึ่งมีปัญหาน้อยในจังหวัดสตูล เมื่อเทียบกับจังหวัด ปัตตานี ยะลา หรือนราธิวาส² อย่างไม่ก็ค้ว่าปัญหา 4 จังหวัดภาคใต้นั้นมีรอยแปดพันประการ คราบโคที่จังหวัด สตูลยังมีเอกลักษณ์ร่วมกันกับอีก 3 จังหวัดที่เหลือ คือ นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบ ธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตเหมือนกับ 3 จังหวัดที่เหลือ คราบนั้นจังหวัดสตูลยังไม่พ้นจากปัญหาที่เรียกกันทั่วไปว่า ปัญหา "ชนกลุ่มน้อย" (minority problem) หรือปัญหา กลุ่มชาติพันธ์ (ethnic problem) เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอรักษาค้ว่า "สี่จังหวัดภาคใต้" อยู่ อย่างน้อยที่สุดก็เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน

จากการศึกษาตารางที่ 2 ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของนักเรียนทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 85.4

¹ กองประสานราชการ กรมการปกครอง , เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, พ.ศ. 2510), หน้า 33.

² อารง สุทธศาสตร์, ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ , (พระนคร: บริษัทพิทักษ์ประชา จำกัด, 2519), หน้า 2.

ส่วนนักเรียนที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดสตูล มีเพียงร้อยละ 10.3 นักเรียนชายและหญิงในชั้น ป.กศ. และ ป.กศ. สูง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันมากนัก คือร้อยละ 85.5 และร้อยละ 81.6 ดังแสดงในตารางที่ 2

ภาษาที่ใช้พูดตอนเป็นเด็ก ผลจากการศึกษาตามตารางที่ 3 พบว่านักเรียนไทยมุสลิมสมัยเมื่อยังเป็นเด็ก ใช้ภาษาไทยทั้งหมดหรือส่วนใหญ่พูดกับเพื่อนในโรงเรียน ร้อยละ 17.6 และร้อยละ 39.1 ตามลำดับ นักเรียนที่ใช้ภาษามลายูทั้งหมดหรือส่วนใหญ่มีเพียงร้อยละ 5.4 และร้อยละ 11.4 เท่านั้น

ตารางที่ 2

นักเรียนไทยมุสลิมจำแนกตาม เพศ ชั้นเรียน และภูมิลำเนาเดิม (อัตราส่วนร้อยละ)

ภูมิลำเนาเดิม	ป.กศ. ตม			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส	86.2	85.5	85.9 (171)	87.5	81.6	84.5 (82)	85.4 (253)
สตูล	8.3	14.5	8.5 (17)	10.4	16.3	13.4 (13)	10.3 (30)
ไม่ตอบ	5.5	—	5.5 (11)	2.1	2.1	2.1 (2)	4.3 (13)
รวม	100	100	100	100	100	100	100
	(130)	(69)	(199)	(48)	(49)	(97)	(296)

เมื่อแยกพิจารณาตามเพศปรากฏว่า นักเรียนหญิงจะใช้ภาษาไทยทั้งหมด หรือส่วนใหญ่มากกว่านักเรียนชาย กล่าวคือนักเรียนหญิงใช้ภาษาไทยทั้งหมด หรือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.8 และร้อยละ 44.9 ตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาชายใช้ ภาษาไทยทั้งหมดหรือส่วนใหญ่เพียงร้อยละ 10.1 และร้อยละ 35.3 ตามลำดับ

สำหรับการใช้ภาษามลายูของนักเรียนไทยมุสลิมปรากฏว่านักศึกษาชายใช้ ภาษามลายูทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ พุคกับเพื่อนในโรงเรียนมากกว่านักเรียนหญิง กล่าว คือนักศึกษาชายใช้ภาษามลายู ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ร้อยละ 7.3 และร้อยละ 14.0 ตามลำดับ ในขณะที่นักเรียนหญิงใช้ภาษามลายูทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ พุคกับเพื่อนใน โรงเรียนเพียงร้อยละ 2.5 และร้อยละ 7.6 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป สำหรับปัญหาประเด็นนี้ คือการใช้ภาษาไทยและภาษา มลายูของนักศึกษาไทยมุสลิมสมัยเมื่อยังเป็นเด็กพุคกับเพื่อนในโรงเรียนนั้น โดยทั่วไป มีความแตกต่างกันมากกว่าเหมือนกัน กล่าวคือ นักศึกษาหญิงใช้ภาษาไทยมากกว่า นักศึกษาชาย และนักศึกษาชายใช้ภาษามลายูมากกว่านักศึกษาหญิง

ตารางที่ 3

นักเรียนไทยมุสลิม จำแนกตาม เพศ ภาษาที่พูด เมื่อยังเด็ก
และบุคลิกที่พูดด้วย (อัตราส่วนร้อย)

ภาษา	บิดามารดา			พี่น้องรุ่นราวเดียวกัน			พูดกับเพื่อนบ้าน			พูดกับเพื่อนใน รร.		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ภาษามลายู ทั้งหมด	73.6	51.7	54.9 (192)	38.2	11.9	27.7 (82)	39.9	23.7	33.4 (99)	7.3	2.5	5.4 (16)
ภาษามลายู ส่วนใหญ่	12.4	21.1	19.2 (57)	34.8	26.2	31.4 (93)	30.3	31.3	30.7 (91)	14.0	7.6	11.4 (34)
ภาษามลายูพอๆ กับภาษาไทย	4.4	5.1	4.7 (14)	13.4	29.6	19.9 (59)	16.9	19.5	17.9 (53)	32.0	14.4	25.0 (74)
ภาษาไทยส่วนใหญ่	2.8	5.9	4.0 (12)	4.5	15.3	8.8 (26)	5.0	7.6	6.0 (18)	35.3	44.9	39.1 (116)
ภาษาไทยทั้งหมด	6.7	15.2	10.1 (30)	7.3	16.1	10.8 (32)	6.7	15.2	10.1 (30)	10.1	28.8	17.6 (52)
ไม่ตอบ	0.8	-	0.3 (1)	1.6	0.8	1.4 (4)	1.1	2.5	1.6 (5)	1.1	1.6	1.3 (4)
รวม	100 (178)	100 (118)	100 (296)	100 (179)	100 (118)	100 (296)	100 (178)	100 (118)	100 (296)	100 (178)	100 (118)	100 (296)

ตารางที่ 4

นักเรียนไทยมุสลิมจำแนกตาม เพศ ภาษาที่พูดในปัจจุบัน
และบุคคลที่พูดคุย (อัตราส่วนร้อย)

ภาษา	พูดคุยกับบิดามารดา			พูดคุยกับเพื่อนในโรงเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ภาษามลายูทั้งหมด	68.0	44.6	58.1 (172)	12.4	14.4	13.2 (39)
ภาษามลายูส่วนใหญ่	19.2	22.9	20.6 (61)	17.4	8.5	13.8 (41)
ภาษามลายูพอ ๆ กับ ภาษาไทย	3.6	6.8	5.4 (16)	11.2	9.3	10.5 (31)
ภาษาไทยส่วนใหญ่	2.9	5.1	4.1 (12)	33.7	55.0	42.2 (125)
ภาษาไทยทั้งหมด	6.3	18.6	11.8 (35)	25.3	12.8	20.3 (60)
รวม	100	100	100	100	100	100
จำนวน	178	118	296	178	118	296

ภาษาที่พูดในปัจจุบัน จากตารางที่ 4 จะเห็นว่านักศึกษาไทยมุสลิมใช้ภาษาไทยทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ พูดกับเพื่อนในโรงเรียนในปัจจุบันมากถึงร้อยละ 20.3 และร้อยละ 42.2 ตามลำดับ นักศึกษาที่ใช้ภาษามลายูทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ พูดกับเพื่อนในโรงเรียนมีเป็นส่วนน้อย คือมีเพียงร้อยละ 13.2 และร้อยละ 13.8 เท่านั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนไทยมุสลิมใช้ภาษาไทยพูดกับเพื่อนในโรงเรียนในปัจจุบันมากกว่าสมัยเมื่อยังเป็นเด็ก ซึ่งใช้ภาษาไทยทั้งหมดหรือส่วนใหญ่พูดเพียงร้อยละ 17.6 และร้อยละ 39.1 เท่านั้น (ตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา มีโอกาสติดต่อกับเพื่อนนักศึกษาไทยพุทธมากขึ้นกว่าเคิมนั่นเอง

เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ (ตามตารางที่ 4) ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องการใช้ภาษาไทย กล่าวคือ นักศึกษาชายใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่พูดกับเพื่อนในโรงเรียนร้อยละ 33.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 55 ของนักศึกษาหญิงที่ใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่พูดกับเพื่อนในโรงเรียน

สำหรับการใช้ภาษามลายูและภาษาไทยของนักเรียนไทยมุสลิมพูดกับบิดามารดา ปรากฏว่านักศึกษาไทยมุสลิมใช้ภาษามลายูทั้งหมดหรือส่วนใหญ่พูดกับบิดามารดา ร้อยละ 58.1 และร้อยละ 20.6 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ นักศึกษาหญิงจะใช้ภาษามลายูทั้งหมดน้อยกว่านักศึกษาชาย คือนักศึกษาหญิงใช้ภาษามลายูทั้งหมดเพียงร้อยละ 44.6 ในขณะที่นักศึกษาชายใช้ภาษามลายูทั้งหมดร้อยละ 68.0

ส่วนการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาไทยมุสลิมพูดกับบิดามารดานั้น ปรากฏว่ามีเป็นส่วนน้อย กล่าวคือนักศึกษาใช้ภาษาไทยทั้งหมดหรือส่วนใหญ่พูดกับบิดามารดาเพียงร้อยละ 4.1 และร้อยละ 11.8 ตามลำดับ และนักศึกษาหญิงจะใช้ภาษาไทยพูดกับบิดามารดามากกว่านักศึกษาชาย

ค่านิยมของศัพท์ต่าง ๆ

1. การปรับตัวทางสังคม (Social Adjustment) มีผู้ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมไว้หลายท่าน เช่น มอลเลย์ (Mally)¹

¹ Mally Helena, "A study of some of the factors underlying the establishment of successful social contacts at the college student level, "Journal of Social Psychology 7 : 205 - 228, 1963.

กล่าวว่า การปรับตัวทางสังคมหมายถึง "ความปรารถนาและความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นที่อยู่บนโลกเดียวกันและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมกับเพื่อนบ้านเหล่านั้น" เฮนรี แพทท แฟร์ไชลด์ (Henry Pratt Fairchild)¹ กล่าวว่า การปรับตัวทางสังคมหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม หรือระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งพยายามที่จะปรับตัวประสานให้เข้ากันได้สนิท หรืออาจจะหมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มขึ้น

ใน Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms กล่าวว่า การปรับตัวทางสังคมหมายถึง การที่บุคคลสามารถทำตัวให้สอดคล้องเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ปรับปรุงความต้องการและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลซึ่งจะทำให้ผู้นั้นได้รับความพอใจ ตามความต้องการที่จำเป็นทั้งหลายได้เป็นส่วนมาก และได้รับการบำบัดความต้องการทั้งหลายทั้งทางร่างกายและทางสังคม²

กล่าวโดยสรุป การปรับตัวทางสังคมหมายถึงการกระทำระหว่างกัน (Interaction) หรือ การปรับตัวเข้าหากันของทั้งสองฝ่าย (Accommodation)

---

¹ Henry Pratt, Fairchild, Dictionary of Sociology, (Philosophical Library, N.Y., 1964)

² English, Horance B., and Ava Champny English, A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms (New York : Longmans Green and Co, 1958 ,) pp 14 - 15.

เป็นการพยายามทำให้เข้ากับผู้อื่น โดยแก้ไข คัดแปลง พฤติกรรมเดิมของตนและ
เรียนรู้อยอมรับแบบพฤติกรรมและประเพณีของกลุ่มคนที่เราคิดคือสังสรรค์ด้วย ถือได้
ว่าเป็นก้าวแรกในกระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่

สำหรับการปรับตัวทางสังคมที่จะได้นำมาพิจารณาในที่นี้ ได้แก่การทำตัว
ให้เข้ากับคนส่วนใหญ่ หรือการทำตัวให้เข้ากับสังคมไทยพุทธในบางเรื่องบางประการ
ที่ไม่กระทบกระเทือนต่อศรัทธาในศาสนาของตัว การปรับตัวที่จะได้กล่าวในบทต่อไป
คือ การใช้ภาษาไทย การรับประทานอาหารร่วมกับไทยพุทธ การคบค้าสมาคม
กับนักเรียนไทยพุทธ และการส่งเสริมวิชาสามัญ

2. อิสลาม คำว่า "อิสลาม" เป็นชื่อศาสนาที่มีกำเนิดมาจากการสอน
ของพระมหามะหมัด แปลตามพยัญชนะได้ว่า "การมอบตัวต่อเจตจำนงของพระเจ้า"
แต่ถ้าแปลตามความหมายทางจริยะ หมายถึง "การพยายามปฏิบัติตนสู่คุณคติ คือ
ความชอบธรรม" คำว่า อิสลามมาจากรากศัพท์ซึ่งมีความหมายว่า สันติ ดังนั้น
อิสลามจึงแปลว่า "สันติภาพ" ¹

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ละเอียดอ่อนเพราะนอกจากจะมีบัญญัติถึงปรัชญา
แห่งชีวิตและศีลธรรมอันดีงามแล้ว ยังมีบัญญัติครอบคลุมไปถึงการดำเนินชีวิตประจำ
วันด้วย ² ดังนั้นศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้นับถือ
ศาสนานี้เป็นอย่างมาก

3. มุสลิม คำว่ามุสลิม หมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นการ
เรียกชื่อคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจึงควรเรียกว่า "ไทยมุสลิม" มิใช่ "ไทยอิสลาม"

¹ ทองค้อ กลวยไม ๓ อุษยา, "ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาอิสลามกับ
การปกครองประเทศ," นิตยสารทองถิ่น, ปีที่ 1 เล่มที่ 6 (พฤศจิกายน 2504),
หน้า 33.

2. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ทั้งนี้เพราะศาสนาได้บัญญัติคำว่า มุสลิม ไว้เป็นคำเฉพาะอยู่แล้ว มุสลิม แปลว่า ผู้นอบนอมยอมตน ผู้แสงสันติ ¹

4. การทำละหมาด (นมัสการ) ประจำวัน และการละหมาดพิเศษในวันศุกร์ การทำละหมาดเป็นหลักการอันสำคัญอีกข้อหนึ่งของศาสนาอิสลาม การละหมาดเป็นการนมัสการต่อพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งมุสลิมทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้วจะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยกำหนดว่าในวันหนึ่ง ๆ นั้นจะต้องปฏิบัติ 5 เวลา ² คือ

- ก) เวลาบ่าย (คุโอร်) ระหว่างเวลา 12.30 - 14.30 น.
- ข) เวลาเย็น (อาซาร์) ระหว่างเวลา 15.00 - 18.00 น.
- ค) เวลาค่ำ (มัฆริบ) ระหว่างเวลา 18.30 - 18.45 น.
- ง) เวลาเที่ยงคืน (อิชา) ระหว่างเวลา 19.00 - 03.30 น.
วันรุ่งขึ้น
- จ) เวลาอรุณรุ่ง (ซุโบท์) ระหว่างเวลา 04.00 - 06.00 น.

การทำละหมาด 5 เวลานั้น จะทำที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ก็ได้ไม่จำเป็นต้องทำที่มัสยิด นอกจากการละหมาด 5 เวลาดังกล่าวนี้แล้ว ในรอบสัปดาห์หนึ่ง ๆ

¹ พระกวีวรรณ, วิชาศาสนา, (พระนคร : โรงพิมพ์อักษร, 2502), หน้า 42.

² โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์ และสมาน โจปราณี, ความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้ (ยะลา : โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนจำกัด สหાયการพิมพ์, 2506), หน้า 11.

มุสลิมทุกคนจะต้องไปละหมาดและฟังเทศน์ร่วมกันที่มีสยิดในวันศุกร์ เวลาบ่าย คือ ระหว่างเวลา 12.30 - 14.30 น.

5. การถือศีลอด (ถือบวช)¹ มีหลักในศาสนาอิสลามข้อหนึ่งกำหนดไว้ว่าในรอบปีหนึ่ง ๆ มุสลิมที่บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือหากเป็นชาย เมื่อฝันว่าได้รวมประเวณีกับหญิงจนมีน้ำอสุจิไหลออกมา และหากหญิงเมื่อมีประจำเดือนแล้วต้องถือศีลอดเป็นเวลา 30 วัน ในเดือน รัมดอน (Ramdon) อันเป็นเดือนที่ 9 ตามปฏิทินอาหรับในการถือศีลอดนั้นห้ามมิให้รับประทานอาหารทุกชนิด ห้ามรวมประเวณีให้อยู่ในลักษณะสำรวมตน ละเว้นการกระทำความชั่ว ทั้งทางกาย วาจา และใจ ในระหว่างเวลานับตั้งแต่แสงอรุณขึ้น จนกระทั่งอาทิตย์ตก

การถือศีลอดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มุสลิมทุกคนไม่ว่าจะเป็นพระราชาหรือยากจนจะได้อยู่ในสภาพที่เหมือนกันทั้งนี้เพื่อจะได้เกิดความสำนึกถึงผู้ยากจนที่มีความหิวกระหายและมีความเดือดร้อนอย่างไร เป็นการฝึกนิสัยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ยากจน อันจะเป็นผลให้เกิดมีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่คนยากจนต่อไป

ก่อนที่การถือศีลอดนี้จะสิ้นสุดลง มุสลิมทุกคนจะต้องบริจาคทานซึ่งเรียกว่า "ซากาตฟิดเราะห์" ซึ่งโดยปกติจะเป็นการแจกข้าวสารให้แก่คนยากจน คนละ 4 ทะนาน

6. การเดินทางไปกระทำพิธี ฮัจญ์ ยังนครเมกกะ² เพื่อเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาข้อหนึ่งที่ว่า มุสลิมจะต้องไปกระทำพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะอย่าง

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

น้อยหนึ่งครั้งในชีวิต ถ้ามีความสามารถและเพื่อเป็นการพบปะสังสรรค์กับมุสลิมที่ไปจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอีกด้วย

7. โรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม¹ ได้แกะปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วและได้แปรสภาพไปเป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2497

8. ปอเนาะ² หมายถึงสถานที่สอนศาสนาอิสลามซึ่งชาวไทยมุสลิมจัดตั้งขึ้นมีโต๊ะครูเป็นเจ้าของ และมีกระทอมของนักศึกษาเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย

9. การศึกษาวิชาสามัญ³ ในที่นี้หมายถึง การศึกษาในโรงเรียนประชาบาลซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2464 การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่พลเมืองทุกคนต้องศึกษาอย่างน้อย 4 ปี เพื่อให้ความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เบื้องต้น เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติในระบอบประชาธิปไตย

¹ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2, รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมธ, 2513), หน้า 4.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504) หน้า 4 - 6.